

PAK KETOSE AAN BIJ DE BRON

U herkent het misschien: de koe die altijd zo veel melk geeft, is niet fit aan het begin van de lactatie. Ze produceert minder, heeft weinig eetlust en oogt sloom. De alarmbellen gaan rinkelen. Wijst dit op slepende melkziekte, ook wel ketose genaamd?

Dat voorkomen beter is dan genezen geldt zeker voor ketose. Een optimaal rantsoen kan veel ellende voorkomen. Toch is de ene koe er vatbaarder voor dan de andere. Mogelijk hebt u bepaalde koefamilies die vaker last van ketose hebben. Dit komt doordat de aandoening erfelijk is.

Naast seizoenen van afkalven, management en pariteit speelt ook genetica een rol bij het krijgen van deze ziekte. De erfelijkheidsgraad is ongeveer 20%. Dat betekent dat u via de fokkerij de kans op ketose aanzienlijk kunt verkleinen.

Ketose fokwaarden

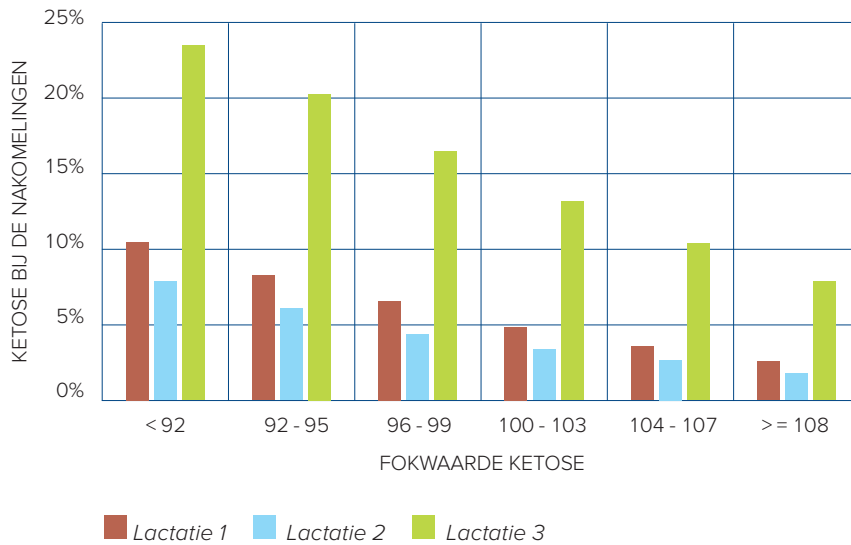
Vanaf april 2020 publiceert het stamboek van elke stier een fokwaarde voor klinische ketose en subklinische ketose. Klinische ketose is gebaseerd op data uit managementsystemen. Veehouders registreren welke dieren ketose hebben, van de bedrijfsgenoten wordt aangenomen dat ze gezond zijn. De fokwaarde subklinische ketose is gebaseerd op MPR data. Voor subklinische ketose is er een score voor alle dieren in de MPR. Dus ook zieke dieren die door de veehouder nog niet opgemerkt worden krijgen de diagnose subklinische ketose. Voor zowel klinische als subklinische ketose betekent een score groter dan 100 dat nakomelingen van de stier minder kans op ketose hebben. Deze blog is gebaseerd op de data van subklinische ketose.

Flinke verschillen

Gemiddeld krijgt 5% van de vaarzen ketose en bij oudere dieren is die kans zelfs 14%. Door stieren te gebruiken met een hoge fokwaarde voor ketose zorgt u dat uw veestapel hier minder vatbaar voor is en neemt het aantal probleemkoeien af. Krijgen dochters van een stier met fokwaarde 108 dan nooit meer slepende melkziekte? Helaas, ook zij kunnen het krijgen. Maar het percentage is wel aanzienlijk lager dan van dochters van stieren met een fokwaarde van 92 of nog lager.

In de figuur zien we dat slechts 8% van de nakomelingen van stieren met fokwaarde 108 of hoger slepende melkziekte krijgt in de derde lactatie, in tegenstelling tot 23% van de nakomelingen van stieren met een fokwaarde van 92 of lager. In een koppel met 100 oudere koeien is dit toch een verschil van 15 koeien. Zo biedt de fokkerij u een eenvoudig handvat om het aantal koeien met ketose in uw melkveestapel terug te dringen.

Figuur 1: Relatie tussen de fokwaarde van stieren en daadwerkelijke percentages subklinische ketose bij de dochters

Ketose is een van de meest voorkomende stofwisselingsstoornissen bij melkvee in de eerste 60 dagen na afkalven. De koe raakt in een negatieve energiebalans, doordat ze niet voldoende energie uit voer kan opnemen voor de toenemende melkproductie. Het gevolg is dat ze haar eigen vetreserves aanspreekt.

Een beetje lichaamsreserves gebruiken is heel normaal, dit komt er tijdens de lactatie wel weer bij. Het gaat mis als grote hoeveelheden lichaamsvet gemobiliseerd worden. In dit proces worden ketonlichamen in de vorm van aceton en bèta-hydroxyboterzuur (bhbz) aangemaakt, die een negatief effect op de eetlust hebben.

Wat zijn de gevolgen?

Ketose komt met name voor bij oudere koeien en kan leiden tot een daling van de melkproductie en een lager eiwitgehalte in de melk. Door de afbraak van lichaamsvet stijgt het vetgehalte in de melk. De kans op verdere gezondheidsproblemen bij de koe neemt enorm toe, denk aan uierontsteking, lebmaagverdraaiing en verminderde vruchtbaarheid. Al met al kan ketose een flinke kostenpost zijn.